

Collection of Papers
from the International Academic Online Conference
22nd – 23rd of April 2021

**IN DISCRIMINE LEGES SILENT?
(ARE LAWS SILENT DURING CRISIS?)**

Zborník príspevkov
z medzinárodnej vedeckej online konferencie
22. – 23. apríla 2021

**IN DISCRIMINE LEGES SILENT?
(MLČIA V KRÍZE ZÁKONY?)**

SYMPÓZIÁ, KOLOKVIÁ, KONFERENCIE

**IN DISCRIMINE LEGES SILENT?
(ARE LAWS SILENT DURING CRISIS?)**

BRATISLAVA LEGAL FORUM 2021

**IN DISCRIMINE LEGES SILENT?
(MLČIA V KRÍZE ZÁKONY?)**

BRATISLAVSKÉ PRÁVNICKÉ FÓRUM 2021

Collection of Papers from the International Academic Online Conference
Bratislava Legal Forum 2021
organised by the Comenius University in Bratislava, Faculty of Law
on 22nd – 23rd of April 2021
under the auspices of the Alumni Club of Comenius University in Bratislava,
Faculty of Law.

Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej online konferencie
Bratislavské právnické fórum 2021
organizovanej Univerzitou Komenského v Bratislave, Právnickou fakultou
v dňoch 22. – 23. apríla 2021
pod záštitou
Alumni Klubu Univerzity Komenského v Bratislave, Právnickej fakulty.

Univerzita Komenského v Bratislave
Právnická fakulta
2021

Reviewers of Papers / Recenzenti:

- prof. JUDr. Mária Srebalová, PhD.
- doc. JUDr. Zuzana Milkvá Illýová, PhD.
- JUDr. Mária Havelková, PhD.

Editors / Zostavovatelia:

- Mgr. Andrea Szakács, PhD.
- Mgr. Tibor Hlinka, PhD.
- Ing. Magdaléna Mydliarová
- Mgr. Silvia Senková
- Mgr. Michaela Durec Kahounová

Scientific committee / Vedecká komisia:

doc. JUDr. Eduard **Burda**, PhD. – head of the committee / predseda komisie

prof. Mgr. Ľubomír **Batka**, Dr. theol.

prof. PaedDr. JCDr. Róbert **Brtko**, CSc.

prof. ThDr. PaedDr. Ján **Duda**, PhD.

prof. JUDr. Svetlana **Ficová**, CSc.

prof. JUDr. Mojmír **Mamojka**, PhD.

prof. JUDr. Matúš **Nemec**, PhD.

prof. JUDr. Margita **Prokeinová**, PhD.

prof. JUDr. PhDr. Miroslav **Slašťan**, PhD.

prof. JUDr. Tomáš **Strémy**, PhD.

prof. JUDr. Ján **Svák**, DrSc.

prof. JUDr. Juraj **Vačok**, PhD.

prof. JUDr. Mgr. Vojtech **Vladár**, PhD.

prof. JUDr. Marián **Vrabko**, CSc.

Priv. Doz. DDR. Antonio **Merlino**, Dr. Habil

doc. JUDr. Ing. Ondrej **Blažo**, PhD.

doc. JUDr. Marek **Domin**, PhD

doc. Mgr. Lenka **Dufalová**, PhD.

doc. JUDr. Juraj **Hamuľák**, PhD.

doc. JUDr. Ing. Matej **Káčaljak**, PhD.

doc. Mgr. Marek **Káčer**, PhD.

doc. JUDr. Ondrej **Laciak**, PhD.

doc. JUDr. Peter **Lukáčka**, PhD.

doc. Mgr. Miroslav **Lysý**, PhD.

doc. JUDr. Ján **Matlák**, CSc.

doc. JUDr. Zuzana **Milkvá Illýová**, PhD.

doc. Mgr. Matej **Mikvó**, PhD., LL.M.

doc. PhDr. JUDr. Lucia **Mokrá**, PhD.

doc. JUDr. Mgr. Martin **Turčan**, PhD.

JUDr. Jozef **Andraško**, PhD.

JUDr. Mária **Havelková**, PhD.

JUDr. Matúš **Mesarčík**, PhD., LL.M.

JUDr. Lucia **Plaváková**, PhD.

Mgr. Martin **Dufala**, PhD.

Mgr. Andrea **Szakács**, PhD.

Mgr. Irena **Bihariová**

ISBN 978-80-7160-613-0
EAN 9788071606130

CONTENT / OBSAH

RELEVANCIA SPRÁVNEJ PRÁVNEJ FORMY PRI PRIJÍMANÍ PANDEMICKÝCH OPATRENÍ

Mária Havelková 7

NOVELA ZÁKONA O ZÁJAZDOCH V DÔSLEDKU PANDÉMIE COVID-19

Karin Raková 14

RELEVANCIA SPRÁVNEJ PRÁVNEJ FORMY PRI PRIJÍMANÍ PANDEMICKÝCH OPATRENÍ

Mária Havelková

Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

Abstract: Adoption of measures to prevent the spread of the virus is an essential instrument in combating the Covid-19 pandemic. The practice of adopting measures in Slovakia has shown that the form of legal acts and the position of the administrative body that adopts them are as important as their content. The paper aims to analyse the legal nature of measures adopted by the Public Health Authority during the first year of the global pandemic.

Abstrakt: Základným nástrojom boja s pandémiou ochorenia Covid-19 je prijímanie opatrení na zabránenie šírenia vírusu. Prax prijímania opatrení na Slovensku ukázala, že forma právnych aktov a postavenie orgánu, ktorý ich prijíma, sú rovnako dôležité ako ich obsah. Cieľom príspevku je z hľadiska administratívnoprávnej teórie analyzovať právnu povahu opatrení prijímaných Úradom verejného zdravotníctva počas prvého roka života spoločnosti v globálnej pandémii.

Key words: Decree, Measure, Public Health Authority, Competence, Publication, Validity.

Kľúčové slová: Vyhláška, Opatrenie, Úrad verejného zdravotníctva, Právomoc, Publikácia, Platnosť.

1 ÚVOD¹

Celá spoločnosť už vyše roka žije v globálnej pandémii, akú svet nezažil takmer celé storočie. Ochrana života a zdravia občanov v období boja s pandémiou, nepochybne, vyžaduje obmedzenia práv a právom chránených záujmov obyvateľov. Tieto majú byť štátom realizované v nevyhnutnej miere a v rozsahu a spôsobom, ktorý je proporcionálny k stupňu ohrozenia verejného zdravia. Vzhľadom na bezprecedentnosť situácie, v ktorej sa ocitol celý svet, neexistuje jednotný návod, ktorým by sa mohli príslušné orgány riadiť. O to dôležitejšie je, aby akékoľvek zásahy do základných práv a slobôd občanov boli realizované zákonným spôsobom, orgánmi verejnej moci na to oprávnenými a v právnej forme, ktorá je preskúmateľná nezávislými a nestrannými súdmi.

V podmienkach Slovenskej republiky hrá v čase pandémie prvé husle Úrad verejného zdravotníctva (ďalej aj „ÚVZ“), ktorý prijíma desiatky opatrení, ktorými zasahuje do každodenného života občanov a podnikateľských subjektov. Vydávanie opatrení týmto orgánom štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou sprevádza diskusia ohľadom primeranosti realizovaných zásahov, ich platnosti a existencie kompetencie na takéto zásahy.

Cieľom príspevku je z hľadiska administratívnoprávnej teórie analyzovať právnu povahu opatrení prijímaných Úradom verejného zdravotníctva počas prvého roka života spoločnosti v globálnej pandémii. Príspevok sa bližšie zameriava na **posúdenie právnej formy a platnosti prijímaných opatrení pred a po novele z októbra 2020**, ktorou boli opatrenia ÚVZ označené ako vyhlášky.

2 SPRÁVNA PRÁVNA FORMA SPRÁVNÝCH AKTOV

Správne právo predstavuje nesmierne široké právne odvetvie upravujúce spoločenské vzťahy naprieč rôznorodými sférami verejnej správy, vrátane školstva, obrany štátu, ochrany životného prostredia a zdravotníctva. Azda práve rozsiahlosť tohto verejnoprávneho odvetvia spôsobuje, že predmet správne právo nepatrí medzi najobľúbenejšie medzi poslucháčmi právnických fakúlt. A ako sa administratívne právo nemôže tešiť dostatočnej obľube medzi študentmi, tak práve téma metód

¹ Príspevok bol spracovaný v rámci riešenia grantu KEGA č. 081UK-42019 „Inovatívna výučba práva a prepojenie s právnu praxou“.

a foriem činnosti verejnej správy patrí medzi obávané otázky, ktoré si nechce na ústnej skúške vyťahovať žiadny študent.

Pandémia ochorenia Covid-19 negatívne zasiahla každého člena spoločnosti, mnohí sme prišli o blízkych a obrala nás o vzdelanie, prácu, možnosti cestovať a spoločenský život. Naučila nás však aké dôležité je fungujúce zdravotníctvo, efektívny sociálny systém a prečo je absolútne nevyhnutné dostatočné financovanie vedy a výskumu. Navyše, správno-právni teoretici majú, vďaka abscentujúcej konzistentnosti v činnosti ÚVZ v procese prijímania protipandemických opatrení, v rukách argument v prospech potreby učenia teórie foriem činnosti verejnej správy. Práve proces prijímania opatrení na boj s pandémiou nám totiž ukázal, že forma právnych aktov a postavenie orgánu, ktorý ich prijíma, sú rovnako dôležité ako ich obsah.

2.1 Právna forma opatrení prijímaných Úradom verejného zdravotníctva pred prijatím novely č. 286/2020 Z. z.

Zásahy do práv fyzických osôb a podnikateľských subjektov (zatvorenie prevádzok, povinnosť nosiť respirátory a rúška, zákaz návštev v nemocniciach a sociálnych zariadeniach, zákaz hromadných podujatí vrátane náboženských obradov) boli a sú realizované opatreniami ÚVZ. **Pojem opatrenie** je v právnom jazyku využívaný frekventovane a v rôznom význame. Preto je dôležité rozlišovať opatrenie ako všeobecné označenie určitého konania za dosiahnutím cieľa (tzv. opatrenia v širšom zmysle²) a opatrenie ako konkrétnu finálnu formu činnosti, ktorú takto explicitne označuje zákon (opatrenie v užšom zmysle³).

V nasledujúcom texte sa bližšie pozrieme na formu, v akej boli opatrenia Úradom verejného zdravotníctva prijímané pred prijatím novely č. 286/2020 Z. z. z októbra 2020 (ďalej len „Novela“), ktorou sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „Zákon o ochrane zdravia“)

2.1.1 Individuálny správny akt, normatívny správny akt alebo niečo medzi?

Úplne prvé opatrenie, ktorým sa zakázali návštevy v nemocniciach a v zariadeniach sociálnych služieb, bolo ÚVZ prijaté vo forme rozhodnutia podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších zmien (ďalej len „Správny poriadok“).⁴ Cieľom opatrenia bolo ochrániť najzraniteľnejšiu skupinu osôb zakázaním návštev v zariadeniach ústavnej zdravotnej starostlivosti a v domovoch sociálnych služieb. Tento cieľ však nemožno dosiahnuť prostredníctvom rozhodnutia vydaného v správnom konaní. Zvolený postup má za následok neplatnosť tohto aktu, a teda na jeho základe nemožno zákonne ukladať sankcie za nespĺnenie stanovených povinností alebo nedodržanie zákazov. Uvedené tvrdenie opieram o tri identifikované nedostatky:

- a) chýbajúce označenie konkrétneho adresáta rozhodnutia;
- b) nezákonné oznámenie rozhodnutia doručením verejnou vyhláškou;

² **Opatrenia v širšom zmysle** predstavujú všeobecné označenie pre množinu konkrétnych zákrokov na dosiahnutie určitého výsledku. V Zákone o ochrane zdravia sa pojem opatrenie spomína takmer 200-krát. Nachádzame tam napríklad zmienku o opatreniach na ochranu zdravia zamestnancov, opatrenia na reguláciu živočíšnych škodcov alebo opatrenie v podobe hlásenia prenosného ochorenia.

³ **Opatreniami v užšom zmysle** sú konkrétne formy činnosti (právne akty), ktoré sú výsledkom určitého postupu a sú za opatrenia explicitne označené zákonom. Medzi opatrenia, ktoré vydávajú orgány verejnej správy, možno zaradiť:

- a) **Opatrenie ako podzákonný predpis**, ktorý je výsledkom normotvorného procesu a je všeobecne záväzný;
- b) **Opatrenie so všeobecnými účinkami**, ktoré predstavuje interný akt riadenia podľa Zákona o prokuratúre;
- c) **Opatrenie ako druh individuálneho správneho aktu**, ktorý je výsledkom administratívneho konania tak, ako je definované v Správnom súdnom poriadku.

⁴ Úplné znenie opatrenia je dostupné na: http://www.uvzs.sk/docs/info/covid19/Rozhodnutie_zakaz_navstev_nemocnice.pdf [cit. 14.4.2021]

c) neuskutočnenie riadneho administratívneho konania.⁵

Nesprávnosť svojho postupu si zjavne uvedomili aj autori týchto právnych aktov, keďže nasledujúce opatrenia už boli ÚVZ vydávané bez toho, aby sa po formálne stránke tvárili ako rozhodnutia vydané v správnom konaní.

Opatreniami ÚVZ sa normujú úplne nové povinnosti (napr. povinnosť prekrytia dýchacích ciest) a zákazy (zákaz nedeľného predaja) alebo sú špecifikované povinnosti a zákazy predpokladané Zákonom o ochrane zdravia (napr. zákaz hromadných podujatí podľa § 48 ods. 4 písm. d) Zákona o ochrane zdravia). Navyše okruh osôb, ktoré tieto opatrenia zavádzajú, je vymedzený druhovo (zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti, majitelia prevádzok, všetky fyzické osoby). Z uvedeného vyplýva, že by sa malo jednať o **podzákonný právny predpis**, konkrétne opatrenie orgánu štátnej správy. Avšak, aj v tomto prípade narazíme na **problém s platnosťou týchto aktov**.

Podľa čl. 123 Ústavy Slovenskej republiky môžu „ministerstvá a iné orgány na základe zákonov a v ich medziach vydávať všeobecne záväzné právne predpisy, ak sú na to splnomocnené zákonom.“ ÚVZ je orgánom štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou. Na to, aby mohol štátny orgán vydávať podzákonné predpisy, musí, v súlade s § 18 Zákona č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej aj „Zákon o Zbierke zákonov“), existovať zákonné splnomocnenie.

Svoju právomoc vydávať opatrenia ÚVZ odvodzuje predovšetkým z § 5 ods. 4 písm. k) Zákona o ochrane zdravia, v súlade s ktorým ÚVZ „nariaďuje opatrenia na predchádzanie ochoreniam podľa § 12 a opatrenia pri ohrozeniach verejného zdravia podľa § 48 ods. 4, ak ich treba vykonať v rozsahu presahujúcom územnú pôsobnosť regionálneho úradu verejného zdravotníctva.“ V tomto prípade však nejde o opatrenie ako označenie konkrétneho právneho aktu vydávaného príslušnými orgánmi, ale o opatrenie v širšom zmysle, a teda všeobecné označenie určitej nariadenej intervencie do práv a povinností adresátov s cieľom ochrany ohrozeného verejného zdravia. Preto použitú **formuláciu „nariaďuje opatrenia“ nemožno považovať za splnomocnenie na prijatie podzákonného právneho predpisu**.

Okrem nedostatku zákonného splnomocnenia, je druhým zásadným problémom otázka nadobudnutia platnosti opatrení ÚVZ. Ak by sme totiž prijali záver, že ide o podzákonné právne predpisy, v takom prípade by platnosť bola, v súlade s § 19 ods. 1 Zákona o zbierke zákonov, podmienená vyhlásením v Zbierke zákonov. Opatrenie sa vyhlasuje oznámením o jeho vydaní, ak osobitný zákon neustanovuje, že sa vyhlási jeho úplné znenie. **V chronologickom registri opatrení však opatrenia ÚVZ nenachádzame**; zverejnené sú iba opatrenia ústredných orgánov štátnej správy a Národnej banky Slovenska.⁶

Opatrenia ÚVZ sú konkrétne pokiaľ ide o práva a povinnosti, ktoré upravujú (napr. povinnosť prekrytia dýchacích ciest), avšak okruh subjektov, ktorým sú adresované, je určený všeobecne (povinnosť prekryť si dýchacie cesty má každá osoba, ktorá chce cestovať hromadnou dopravou alebo vstúpiť do prevádzky). Vysoká miera konkretizácie regulovanej úpravy je spájaná s individuálnymi správnymi aktmi, zatiaľ čo všeobecné vymedzenie okruhu adresátov je charakteristické pre správne akty normatívnej povahy. Možno preto konštatovať, že opatrenia prijímané ÚVZ majú prvky tak individuálnych ako aj normatívnych správnych aktov.

Právny poriadok v Slovenskej republike **zmiešané správne akty** explicitne nevymedzuje, avšak aj Ústavný súd SR potvrdil, že príklady v právnej úprave nájdeme.⁷ Ich rozpracovanie

⁵ Detailne sa jednotlivým nedostatkom venujem v článku: HAVELKOVÁ, M. Metódy a formy činnosti verejnej správy v čase pandémie (2. časť). In *Comenius blog*, 2020. Dostupné na: <https://comeniusblog.flaw.uniba.sk/2020/04/25/metody-a-formy-cinnosti-verejnej-spravy-v-case-pandemie-2-cast/> [cit. 14.4.2021]

⁶ Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/chronologicky-register-opatreni> [cit. 14.4.2021]

⁷ „Aj keď v slovenskom právnom systéme nemožno hovoriť o typoch zmiešaných správnych aktov majúcich znaky opatrení obecnej povahy vo formálnom slova zmysle, pretože právna úprava takýto typ správnych aktov nezakotvuje, nesporne zmiešané správne akty z hľadiska obsahového existujú, čoho dôkazom je práve napr. aj všeobecné povolenie podľa zákona o elektronických komunikáciách.“ Nález ÚS SR, sp. zn. I. ÚS 354/08-50, zo dňa 22. januára 2009. Dostupné na: <https://www.ustavnyusud.sk/ussr-intranet-portlet/docDownload/ca2e90c3-9f05-4de2-84cd->

nachádzame aj v právnej teórii. Podľa S. Košičiarovej „*ich spoločným znakom je, že sú konkrétne pokiaľ ide o vec, ale všeobecné vo vzťahu k okruhu adresátov.*“⁸ Ich pojmovými znakmi sú dočasnosť, naliehavosť ochrany verejného záujmu a absencia procesného postupu pri ich vydávaní.⁹ Vymedzené pojmové znaky, bezpochyby, zodpovedajú povahe a charakteru prijímaných opatrení ÚVZ. Navyše, zmiešané správne delikty nachádzame v právnych poriadkoch Českej republiky,¹⁰ Spolkovej republiky Nemecko aj Švajčiarska.¹¹ Činnosť verejnej správy je rôznorodá a dynamická, a preto si vyžaduje prijímanie aj takých aktov, ktoré nemajú výlučne abstraktnú alebo konkrétnu povahu, ale sú určitou kombináciou.¹²

2.1.2 Možnosti súdneho prieskumu opatrení Úradu verejného zdravotníctva pred prijatím Novely

Opatreniami ÚVZ sa vo významnej miere zasahuje do základných práv a slobôd, vrátane osobnej slobody, slobody pohybu, náboženskej slobody, práva na rodinný život, práva podnikat' a vlastníckeho práva. Voľba vhodných prostriedkov v boji s pandémiou tak, aby bol chránený život a zdravie občanov, ale súčasne bola zabezpečená nevyhnutnosť a primeranosť zásahov a obmedzení, je neľahkou výzvou. Štátna karanténa a karanténa v osadách, zákaz nedeľného predaja, otvorenie len prevádzok s rozlohou do 300 m², predstavujú iba niekoľko príkladov z mnohých, nielen medzi právnikmi, diskutovaných zásahov.

O primeranosti týchto zásahov však môže rozhodnúť iba nezávislý a nestranný súd. A keďže, opatrenia prijímané pred Novelou nemali charakter podzákonného predpisu, nemohol o nich rozhodovať Ústavný súd SR v rámci prieskumu súladu týchto opatrení s ústavou a zákonmi podľa čl. 125 Ústavy.

Opatrenia, ktoré prijímal ÚVZ ako orgán verejnej správy s celoštátnou pôsobnosťou do nadobudnutia účinnosti Novely, **sú**, s ohľadom na svoju zmiešanú právnu formu, **preskúmateľné správnymi súdmi**. Konkrétne pôjde o správnu žalobu voči opatreniu orgánu verejnej správy, pričom v tomto prípade pod pojmom opatrenie rozumieme, v súlade s § 3 ods. 1 písm. c) zákona č. 162/2015 Z. z. správny súdny poriadok v znení neskorších zmien (ďalej len „SPP“), iný správny akt ako rozhodnutie, ktorý je výsledkom administratívneho konania. Administratívne konanie SSP definuje oveľa širšie ako správne konanie vymedzuje Správny poriadok. Rozdiel spočíva v tom, že pod administratívnym konaním sa rozumie nielen postup pri prijímaní individuálnych správnych aktov, ale aj normatívnych správnych aktov.¹³ V prospech argumentu, že za opatrenie v zmysle SSP môžeme považovať aj opatrenia prijímané ÚVZ, napriek tomu, že majú podobu zmiešaných správnych aktov, svedčí názor Ústavného súdu, podľa ktorého aj všeobecné povolenie je potrebné považovať za opatrenie *sui generis*, ktoré je preskúmateľné v rámci správneho súdnictva. A práve všeobecné povolenie použil Ústavný súd v predmetnom náleze ako príklad na správny akt zmiešanej povahy.¹⁴

Uvedené zhodne potvrdili všetky 4 senáty Ústavného súdu SR, ktoré odmietli desiatky sťažností na porušenie základných práv opatreniami ÚVZ **z dôvodu, že neboli vyčerpané všetky opravné prostriedky**. Podľa Ústavného súdu SR „*napadnuté opatrenie ako správny akt vydaný orgánom verejnej správy pri plnení jeho úloh, ktorý má charakter hybridného správneho aktu, resp. rozhodnutia sui generis, je preskúmateľné správnym súdom v rámci konania o správnej žalobe podľa tretej časti prvej hlavy Správneho súdneho poriadku.*“ K existencii hybridného správneho aktu bez legálnej definície Ústavný súd SR uviedol, že „*pokiaľ ide o právnu existenciu tzv. hybridného správneho aktu, ...taký akt aplikácie práva nemusí byť všeobecne legálne definovaný ako procesná kategória. Postačuje, ak z normatívne ustanovených, konkrétnych oprávnení pre určitý orgán verejnej*

[d59edd047b2d/Rozhodnutie%20-%20Rozhodnutie%20I.%20%C3%9AS%20354_08.pdf](#)

[cit.

15.4.2021]

⁸ KOŠIČIAROVÁ, S. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. s. 168.

⁹ Tamtiež, s. 169.

¹⁰ Bližšie pozri § 170 a nasl. Zákona č. 500/2004 Sb. Správni řád.

¹¹ Nález ÚS SR, sp. zn. I. ÚS 354/08-50, zo dňa 22. januára 2009.

¹² KOPECKÝ, M. *Správni právo. Obecná časť*. Praha: C. H. Beck, 2019. s. 182.

¹³ FEČÍK, M. § 3 [Administratívne pojmy]. In: BARICOVÁ, J. - FEČÍK, M. – ŠTEVČEK, M. [et al.] *Správny súdny poriadok. Komentár*. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2017, s. 34.

¹⁴ Nález ÚS SR, sp. zn. I. ÚS 354/08-50, zo dňa 22. januára 2009.

správy vo všeobecne záväznom právnom predpise vyplýva práve taká povaha výsledku použitia jeho právomoci. (legálna kompetenčná, teda nie pojmová, resp. statusová definícia). Tak je tomu aj v dotknutom prípade... Ide teda o akt, vydaný na základe zákona, nie ako jeho vykonávací predpis, pritom však adresovaný neurčitému počtu osôb, obsahujúci obmedzenia a povinnosti, vyplývajúce zo zákona, ktorý im bol v konkrétnej veci oznámený. Individuálny prvok je určený konkrétnosťou predmetu regulácie, ktorá sa netýka akejkoľvek pandemickej situácie, ale konkrétnej pandémie, na ktorú opatrenie reaguje... Z hľadiska možnosti prieskumu tento správny akt zodpovedá kategórii „opatrenie“ podľa § 3 ods. 1 písm. c) SSP¹⁵

2.1.3 Právna forma opatrení a možnosti ich prieskumu po prijatí Novely

S účinnosťou k 15. októbru 2020 bola potichu a v skrátanom legislatívnom konaní prijatá Novela č. 286/2020 Z. z. k Zákonu o ochrane verejného zdravia, ktorou bolo **doplnené ustanovenie § 59b, ktoré splnomocňuje ÚVZ a regionálne úrady verejného zdravotníctva na vydávanie vyhlášok**, t. j. všeobecne záväzných právnych predpisov.

V dôvodovej správe k vládnemu návrhu zákona predkladateľ nepriamo priznal, že právna povaha opatrení ÚVZ je nejasná, ako aj spôsob ich prípravy a vyhlasovania. Vo všeobecnej časti dôvodovej správy sa uvádza, že „ÚVZ SR svojimi „opatreniami“ podľa § 12 zákona č. 355/2007 Z. z. podstatným spôsobom zasahuje do každodenného života, ba dokonca obmedzuje základné práva a slobody. Napriek tomu platný zákon žiadnym spôsobom neupravuje podmienky nadobudnutia platnosti týchto aktov, ani podmienky ich publikácie, teda neupravuje, akým spôsobom sa adresáti obmedzení v ňom uvedených môžu s ich predmetom oboznámiť. Okrem toho platná úprava neupravuje podrobnejšie ani právnu formu týchto aktov.“¹⁶

Ako sa ďalej uvádza v dôvodovej správe, cieľom novej právnej úpravy je odstrániť tieto deficity právnej istoty a prehľadným spôsobom upraviť tak právnu formu týchto aktov, ako aj spôsob ich publikácie. Tento ambiciózný cieľ sa však zákonodarcovi nepodarilo naplniť, práve naopak. Okrem implicitného spochybnenia platnosti dovtedy prijímaných opatrení ÚVZ, prijatá Novela vyvoláva otázky ohľadom spôsobu publikácie, možnosti súdneho prieskumu a deficity právnej istoty pretrvali aj v novej právnej úprave.

Predmetné ustanovenie § 59b ods. 1 priamo vymedzuje, že opatrenia prijímané ÚVZ a regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva majú povahu všeobecne záväzných právnych predpisov. Avšak hneď v nasledujúcom odseku je vylúčená aplikácia Zákona o zbierke zákonov na proces prijímania a publikácie týchto normatívnych správnych aktov. Zákonodarca tieto predpisy označil ako **vyhlášky** a ich **platnosť podmienil publikáciou vo Vestníku vlády Slovenskej republiky**.

Zákon o zbierke zákonov je spolu s Ústavou základným, rámcovým zákonom upravujúcim existenciu, hierarchiu i postup prijímania právnych predpisov a predstavuje predĺženú ruku Ústavy. Práve aplikácia tohto zákona v spojení s čl. 125 Ústavy tvorí pomyselnú pyramídu právnych predpisov vyjadrujúcu hierarchiu právnych noriem.¹⁷ Podmienčením publikácie vo Vestníku vlády SR sa výrazne zasiahlo do právnej istoty a adresáti noriem už nenajúdu všetky všeobecne záväzné právne normy v Zbierke zákonov SR.

Vestník vlády SR pred prijatím Novely síce obsahoval podzákoné predpisy, ale iba tie prijímané miestnymi orgánmi štátnej správy, týkajúce sa relatívne malého okruhu subjektov a upravujúce špecifické spoločenské vzťahy na vybranom úseku verejnej správy.¹⁸ Vo vestníku vlády

¹⁵ Bližšie pozri napr. Uznesenie ÚS SR, sp. zn. I. ÚS 438/2020, zo dňa 24. septembra 2020, Uznesenie ÚS SR, sp. zn. II. ÚS 411/2020-11, zo dňa 24. septembra 2020, Uznesenie ÚS SR, sp. zn. III. ÚS 397/2020, zo dňa 20. októbra 2020 alebo Uznesenie ÚS SR, sp. zn. IV. ÚS 460/2020, zo dňa 24. septembra 2020.

¹⁶ Dôvodová správa k Novele dostupná na: https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&Master_ID=7993 [cit. 16.4.2021]

¹⁷ Bod 54. Návrh generálneho prokurátora na začatie konania o súlade právnych predpisov zo dňa 18. marca 2021. Dostupné na: <https://www.ustavnysud.sk/documents/10182/139807903/73a8b75d-69a1-46d0-9162-b701e50106c2> [cit. 15.4.2021]

¹⁸ VYHLÁŠKA Okresného úradu Trenčín č. 1/2020 z 25. septembra 2020, ktorou sa zrušuje ochrana chránených stromov Diviacka gledičia, Hatnianska lipa, Kvašovská lipa, Jasenická lipa, Hrab v

síce nájdeme aj akty ústredných orgánov štátnej správy, avšak ide výlučne o právne nezáväzné oznámenia.¹⁹ V dôvodovej správe chýba akékoľvek zdôvodnenie, prečo sa zákonodarcu rozhodol pre takýto svojvoľný postup, ktorý je zjavne v rozpore s princípom právnej istoty. Domnievam sa, že, keď už sa zákonodarcu rozhodol zveriť kompetenciu vydávať vyhlášky orgánu s celoštátnou pôsobnosťou, mali by byť vyhlášky ÚVZ publikované v Zbierke zákonov SR, a to s ohľadom na celoštátnu pôsobnosť týchto aktov, ako aj rozsah zásahov do základných práv a slobôd občanov. Právne predpisy s celoštátnou pôsobnosťou nie je vhodné uverejňovať v publikačnom nástroji miestnej štátnej správy, a to procesným postupom podľa zákona o organizácii miestnej štátnej správy.²⁰ Navyše, je absolútne nevhodné a nelogické, že všeobecne záväzné právne predpisy na úseku zdravotníctva treba hľadať práve na stránke Ministerstva vnútra SR.

V dôvodovej správe k predmetnej Novele sa uvádza, že „sa vyjasní postup a miera ich skúmania, keďže ich bude možné skúmať podľa čl. 125 ods. 1 písm. d) Ústavy SR“. V čl. 125 ods. 1 Ústavy SR je však uvedené, že Ústavný súd SR rozhoduje iba o súlade nariadení vlády, všeobecne záväzných predpisov ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy a miestnych orgánov štátnej správy. Regionálne úrady verejného zdravotníctva nepochybne patria medzi miestne orgány štátnej správy, a teda kompetencia Ústavného súdu sa na nimi vydávané vyhlášky v súlade s čl. 125 ods. 1 písm. d) vzťahuje. Avšak Úrad verejného zdravotníctva má postavenie orgánu štátnej správy s celoštátnou pôsobnosťou. Nemôže ísť o ústredný orgán štátnej správy, keďže nie je uvedený v taxatívnom výpočte v § 21 kompetenčného zákona.²¹ Rovnako je vylúčené, aby išlo o miestny orgán štátnej správy, keďže jeho pôsobnosť sa vzťahuje na celé územie Slovenskej republiky. **Ústava Slovenskej republiky nepredpokladá vydávanie právne záväzných predpisov orgánom s celoštátnou pôsobnosťou, a teda ani ich následný prieskum zo strany Ústavného súdu.**

3 Záver

Napriek snahe zákonodarcu, sa pochybnosti o kompetencii a následnom prieskume podzákonných predpisov prijímaných ÚVZ prijatím Novelu nepodarilo odstrániť. Pôsobnosť Ústavného súdu SR ustanovená v čl. 125 ods. 1 predstavuje abstraktnú ochranu ústavnosti v jej najvýznamnejšej podobe.²² „Zmenou právneho režimu vydávania opatrení ÚVZ a RÚVZ vznikol právny stav, v dôsledku ktorého už neprichádza do úvahy nielen ústavná kontrola, ale ani všeobecná súdna kontrola vydávaných vyhlášok ÚVZ, keďže prieskum všeobecne záväzných právnych predpisov nepatrí do kompetencie správneho (ani iného) súdnictva.“²³

Kompetenciu vydávať vyhlášky ÚVZ a ich publikovanie vo Vestníku vlády SR spochybňuje aj generálny prokurátor, ktorý 18. marca 2021 podal návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov.²⁴ Na rade je tak Ústavný súd SR, ktorý stojí pred neľahkou úlohou. Ak by totiž vyslovil nesúlad predmetného ustanovenia s Ústavou, ešte by narástla už existujúca nedôvera v štát a jeho schopnosť bojovať v tejto kríze efektívne, zákonne a proporcionálne.

Bohuniaciach a Lipa v Borčičiach. Dostupné na: https://www.minv.sk/swift_data/source/verejna_sprava/vestnik_vlady_sr_2020/ciastka_7.pdf [cit. 16.4.2021]

¹⁹ Napr. Oznámenie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu o vydaní Smernice alebo Oznámenie Ministerstva obrany o vydaní služobného predpisu. Dostupné na: <https://www.minv.sk/?2020-2> [cit. 16.4.2021]

²⁰ DOBROVIČOVÁ, G. Niekoľko poznámok k opatreniam Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. In *Comenius Blog*. Dostupné na: <https://comeniusblog.flaw.uniba.sk/2020/11/09/niekolko-poznamok-k-opatreniam-uradu-verejneho-zdravotnictva-slovenskej-republiky/> [cit. 20.4.2021]

²¹ Zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších zmien.

²² DRGONEC, J. Čl. 125. In DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky*. 2. vydanie. Bratislava: Nakladateľství C. H. Beck, 2019, s. 1449.

²³ Bod 91. Návrh generálneho prokurátora na začatie konania o súlade právnych predpisov zo dňa 18. marca 2021. Dostupné na: <https://www.ustavnysud.sk/documents/10182/139807903/73a8b75d-69a1-46d0-9162-b701e50106c2> [cit. 20.4.2021]

²⁴ Návrh generálneho prokurátora na začatie konania o súlade právnych predpisov zo dňa 18. marca 2021. Dostupné na: <https://www.ustavnysud.sk/documents/10182/139807903/73a8b75d-69a1-46d0-9162-b701e50106c2> [cit. 20.4.2021]

Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že nie je až tak podstatné, ktorý štátny orgán opatrenie prijme. Avšak **čím je vyššie postavený orgán, tým má vyššiu legitimitu a zvyšuje sa aj miera nožnej kontroly**. V prípade tak zásadného ohrozenia, ktoré vyžaduje život spoločnosti v núdzovom stave, resp. mimoriadnej situácii, **je odôvodnená požiadavka, aby zásahy do základných práv a slobôd boli realizované podzákonnými predpismi**, konkrétne v čase trvania núdzového stavu nariadeniami vlády, resp. počas mimoriadnej situácie opatreniami ministerstva zdravotníctva. Tým by sa vytvoril priestor na širšiu diskusiu v procese ich prijímania a zároveň by sme sa vyhli debate o právnej forme prijímaných právnych aktov. Navyše, následná kontrola obsahu prijatých nariadení vlády a opatrení ministerstva by bola v primárnej kompetencii Ústavného súdu.

Použitá literatúra:

BARICOVÁ, J. - FEČÍK, M. – ŠTEVČEK, M. [et al.] *Správny súdny poriadok. Komentár*. 1. vydanie. Bratislava: C. H. Beck, 2017, 1824 s.

DOBROVIČOVÁ, G. Niekoľko poznámok k opatreniam Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. In Comenius Blog. Dostupné na: <https://comeniusblog.flaw.uniba.sk/2020/11/09/niekoľko-poznamok-k-opatreniam-uradu-verejneho-zdravotnictva-slovenskej-republiky/>

DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky*. 2. vydanie. Bratislava: Nakladateľství C. H. Beck, 2019, 1774 s.

HAVELKOVÁ, M. Metódy a formy činnosti verejnej správy v čase pandémie (2. časť). In *Comenius blog*. 2020. Dostupné na: <https://comeniusblog.flaw.uniba.sk/2020/04/25/metody-a-formy-cinnosti-verejnej-spravy-v-case-pandemie-2-cast/>

KOPECKÝ, M. *Správni právo. Obecná časť*. Praha: C. H. Beck, 2019. 536 s.

KOŠIČIAROVÁ, S. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. Plzeň: Vydavateľství a nakladateľství Aleš Čeněk, 2015. 376 s.

Kontaktné údaje:

JUDr. Mária Havelková, PhD.

maria.havelkova@flaw.uniba.sk

Právnická fakulta UK v Bratislave

Ústav klinického právneho vzdelávania

Šafárikovo nám. č. 1

810 00 Bratislava

Slovenská republika

NOVELA ZÁKONA O ZÁJAZDOCH V DÔSLEDKU PANDÉMIE COVID-19

Karin Raková

Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta

Abstract: One of the areas affected by the Covid-19 pandemic is the travel agency business. On 29/05/2020 Act no. 136/2020 Coll., supplementing Act no. 170/2018 Coll. On travel agencies, related tourism services, certain conditions of business in tourism and on amendments to certain laws as amended by Act no. 119/2019 Coll. (hereinafter referred to as the „Amendment to the Act on Tours“). This amendment responds to the extraordinary situation in the travel agency business, which arose as a result of the Covid-19 pandemic and brings fundamental changes in the possibilities of the contracting parties to withdraw from the travel contract. The aim of the paper is to provide an analysis of the fundament both from the point of view of consumer protection and protection of travel agents, as well as from the point of view of the compliance with the Directive 2015/2302 of the European Parliament and of the Council on package and package travel.

Abstrakt: Jednou z oblastí, ktoré zasiahla pandémia Covid-19, je oblasť poskytovania zájazdov zo strany cestovných kancelárií. Dňa 29.05.2020 nadobudol účinnosť zákon č. 136/2020 Z.z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 170/2018 Z. z. o zájazdoch, spojených službách cestovného ruchu, niektorých podmienkach podnikania v cestovnom ruchu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 119/2019 Z. z. (ďalej len „novela zákona o zájazdoch“ a „Novela“). Predmetná Novela reaguje na mimoriadnu situáciu v podnikaní cestovných kancelárií, ktorá vznikla v dôsledku pandémie Covid-19 a prináša zásadné zmeny v možnostiach zmluvných strán odstúpiť od zmluvy o zájazde. Cieľom príspevku je poskytnúť analýzu uvedenej novely tak z pohľadu ochrany práv spotrebiteľa a ochrany práv cestovných kancelárií, ako aj z pohľadu súladu predmetnej novely so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2015/2302 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách.

Key words: Covid-19 pandemic, tour, consumer, travel contract, right to withdraw from the contract, vis maior, extraordinary situation.

Kľúčové slová: Pandémia-Covid19, zájazd, spotrebiteľ, zmluva o zájazde, právo odstúpiť od zmluvy, vyššia moc, mimoriadna situácia.

1 ÚVOD

Pandémia Covid-19 (ďalej tiež „pandémia“) zasiahla do života každého z nás, pričom bezpochyby jednou z oblastí, v ktorej sa dopad pandémie najviac prejavil, je obmedzenie mobility obyvateľstva. Jej počiatky sú spojené s vyhlásením mimoriadnej situácie Uznesením Vlády Slovenskej republiky (ďalej tiež „SR“) dňa 11.3.2020¹, kedy sa s účinnosťou od 12.3.2020 obmedzil pohyb obyvateľstva na území Slovenska, vrátane cestovania fyzických osôb za oddychom a rekreáciou do zahraničia. Uvedená skutočnosť ovplyvnila viacero poskytovateľov služieb v oblasti cestovného ruchu, pričom jedným z najviac zasiahnutých boli cestovné kancelárie.

¹ Vyhlásenie mimoriadnej situácie uznesením vlády Slovenskej republiky č. 111 z 11. marca 2020 podľa § 8 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov. Dostupné na internete: <https://rokovania.gov.sk/RVL/Material/24954/1>

V predkladanom príspevku poskytujeme analýzu vzniknutej situácie z pohľadu komparácie práv a povinností, ktoré vznikajú zmluvným stranám záväzkového vzťahu v tzv. „bežnom režime“, kedy je cestovanie neobmedzené a prípadná nemožnosť vycestovať na základe už uzatvorenej zmluvy nastane väčšinou v dôsledku subjektívnych okolností na strane cestujúceho, prípadne cestovnej kancelárie a režime počas mimoriadnej situácie, kedy je, ako sme už uviedli vyššie, mobilita obyvateľov obmedzená.

1 SMERNICA O ZÁJAZDOCH

Právnu úpravu podmienok vyplývajúcich z poskytovania služieb cestovného ruchu upravuje z.č. 170/2018 Z.z. o zájazdoch, spojených službách cestovného ruchu, niektorých podmienkach podnikania v cestovnom ruchu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej tiež „zákon o zájazdoch“), ktorý nadobudol účinnosť 1.1.2019, ktorým sa plne do právneho poriadku Slovenskej republiky (ďalej tiež „SR“) prebrala smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2302 z 25. novembra 2015 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ a ktorou sa zrušuje smernica Rady 90/314/EHS (ďalej tiež „Smernica“). V čl. 4 Smernice je vymedzený stupeň maximálnej harmonizácie, z ktorej vyplýva, že členské štáty Európskej Únie nesmú zaviesť prísnejšie, ani menej prísne pravidlá vo svojej vnútroštátnej právnej úprave ako tie, ktoré určuje Smernica a ani sa od ustanovení Smernice odchýliť.

V kontexte nižšieuvedenej analýzy zákona č. 136/2020 Z.z., ktorým sa dopĺňa z.č. 170/2018 o zájazdoch, spojených službách cestovného ruchu, niektorých podmienkach podnikania v cestovnom ruchu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „novela zákona o zájazdoch“), ktorý bol reakciou na mimoriadnu situáciu, ktorá nastala v dôsledku šírenia pandémie, poukazujeme na tie vybrané ustanovenia Smernice, z ktorých právna úprava zákona o zájazdoch vychádza.

1.1 MOŽNOSŤ JEDNOSTRANNE MENIŤ PODMIENKY ZMLUVY ZO STRANY ORGANIZÁTORA

Smernica umožňuje organizátorovi jednostranne meniť podmienky zmluvy iba v prípade, ak si takúto možnosť s cestujúcim dohodol v zmluve. V prípade, ak takejto dohody niet, smernica rozlišuje, či ide o zmenu, ktorá sa týka ceny², alebo iných podmienok zmluvy o balíku cestovných služieb.

V prípade možnosti organizátora jednostranne meniť cenu, táto možnosť je daná organizátorovi podľa Smernice iba v dvoch prípadoch a to:

(i) v prípade jednostrannej zmeny ceny, ak je to v zmluve dohodnuté,

(ii) v prípade, ak takáto dohoda nie je v zmluve uvedená, organizátor môže jednostranne zmeniť zmluvu iba ako dôsledok zmien ceny prepravy z dôvodu nákladov na pohonné hmoty, alebo iné zdroje energie, výšky daní alebo poplatkov za cestovné služby zahrnuté v zmluve, výmenných kurzov týkajúcich sa balíka služieb.

V prípade, ak zvýšenie cien v uvedených prípadoch prekročí 8% z celkovej ceny balíka služieb, cestujúci je oprávnený ukončiť zmluvu bez povinnosti zaplatiť stornovací poplatok organizátorovi.

V tejto súvislosti by sme radi uviedli, že smernica pod pojmom *organizátor* rozumie obchodníka, ktorým označuje osobu, ktorá inak, než príležitostne, organizuje, predáva alebo ponúka na predaj balíky služieb, či už priamo, alebo cez maloobchodníka. V našom právnom poriadku

² čl. 10 Smernice: „Členské štáty zabezpečia, aby sa ceny mohli po uzavretí zmluvy o balíku cestovných služieb zvýšiť, len ak sa táto možnosť výslovne uvádza v zmluve a ak sa v nej uvádza, že cestujúci má právo na zníženie ceny podľa odseku 4. V uvedenom prípade sa v zmluve o balíku cestovných služieb uvádza, ako sa zmeny cien majú vypočítať. Zvýšenie ceny je možné výlučne ako priamy dôsledok zmien týkajúcich sa: a) ceny prepravy cestujúcich vyplývajúcej z nákladov na pohonné hmoty alebo iné zdroje energie; b) výšky daní alebo poplatkov na cestovné služby zahrnuté v zmluve, uložených tretími stranami, ktoré nie sú priamo zapojené do poskytovania balíka služieb, vrátane turistických poplatkov, letiskových poplatkov alebo poplatkov za nástup/nalodenie alebo výstup/vylodenie v prístavoch a na letiskách, alebo c) výmenných kurzov týkajúcich sa balíka služieb.“

rozlíšenie medzi *organizátorom* a *sprostredkovateľom* zodpovedá deleniu na *cestovné kancelárie (organizátor)* a *cestovné agentúry (sprostredkovateľ)*.³

V tejto súvislosti dávame do pozornosti, že Smernica pojem *cestujúci* definuje širšie, ako je definovaný pojem *spotrebiteľ* v právnych aktoch Európskej Únie, ktoré pojem *spotrebiteľ* spájajú s fyzickou osobou, ktorá v zmluvách, prípadne transakciách, koná nie za účelom podnikania⁴. Smernica pojem *cestujúci* chápe ako akúkoľvek osobu (t.j. nielen výlučne fyzickú osobu), ktorá má úmysel uzavrieť zmluvu o poskytnutí balíku služieb. Je potrebné uviesť, že ide o širšie vymedzenie pojmu spotrebiteľ tak, ako ho pozná legislatíva Európskej Únie a možno povedať, že ide o prelomový prístup legislatívy Európskej Únie v tejto oblasti.

1.2 PRÁVO CESTUJÚCEHO JEDNOSTRANNE MENIŤ PODMIENKY ZMLUVY

Smernica v čl. 12 umožňuje cestujúcemu odstúpiť od zmluvy pred začiatkom poskytovania balíku služieb a to bez udania dôvodu, v takomto prípade je možné od neho požadovať, aby zaplatil organizátorovi primeraný a odôvodnený stornovací poplatok, ktorý si v zmluve o balíku cestovných služieb zmluvné strany dohodli. V prípade, ak nedošlo v zmluve k takejto dohode, výška stornovacieho poplatku, ktorú je organizátor oprávnený požadovať, zodpovedá cene balíka služieb zníženej o úspory nákladov a príjmy z náhradného poskytnutia cestovných služieb.⁵ Cestujúci má tiež podľa čl. 12 ods. 2 Smernice právo odstúpiť od zmluvy bez povinnosti zaplatiť akýkoľvek stornovací poplatok v prípade, ak keď v mieste destinácie alebo v jeho bezprostrednej blízkosti nastanú neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti, ktoré významne ovplyvnia poskytovanie balíka služieb alebo ktoré významne ovplyvnia prepravu cestujúcich do destinácie. V takomto prípade cestujúci nie je povinný platiť žiaden stornovací poplatok a má nárok na úplnú refundáciu všetkých platieb, ktoré uhradil na základe uzatvorenej zmluvy o balíku cestovných služieb.⁶

2. ZÁKON O ZÁJAZDOCH

Vyššieuvedené vybrané ustanovenia Smernice sa transponovali do zákona o zájazdoch, ktorý nadobudol účinnosť 1.1.2019. Zákon v tzv. bežnom režime, t.j. v čase mimo mimoriadnych okolností spôsobených pandemiou umožňuje cestovnej kancelárii jednostranne meniť podmienky zmluvy pred začatím zájazdu iba v stanovených prípadoch a na druhej strane poskytuje cestujúcemu pomerne veľkorysé možnosti na odstúpenie od zmluvy bez povinnosti zaplatiť odstupné. Skôr, ako pristúpime k analýze novely zákona o zájazdoch, ktorá bola prijatá ako dôsledok pandémie Covid-19 s cieľom

³ Jurčová, M., Dobrovodský, R., Nevoľná, Z., Olšovská, A. Právo cestovného ruchu. Bratislava: C.H. Beck, 2014, s. 31.

⁴ napr. Smernica Rady 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v čl. 2 písm. b) pojem spotrebiteľ definuje ako: „akákoľvek fyzická osoba, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom, nevzťahujúcim sa k jeho obchodu, podnikaniu alebo povolaniu“. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A31993L0013>

⁵ čl. 12 ods. 1 Smernice „Členské Štáty zabezpečia, aby cestujúci mohli zmluvu o balíku cestovných služieb ukončiť kedykoľvek pred začiatkom poskytovania balíka služieb. Ak cestujúci ukončí zmluvu o balíku cestovných služieb podľa tohto odseku, môže sa od neho požadovať, aby organizátorovi zaplatil primeraný a odôvodnený stornovací poplatok. V zmluve o balíku cestovných služieb sa môžu stanoviť primerané štandardné stornovacie poplatky, ktoré vychádzajú z času ukončenia zmluvy pred začiatkom poskytovania balíka služieb a očakávaných úspor nákladov a príjmu z náhradného poskytnutia cestovných služieb. Ak štandardné stornovacie poplatky nie sú stanovené, výška stornovacieho poplatku zodpovedá cene balíka služieb zníženej o úspory nákladov a príjmy z náhradného poskytnutia cestovných služieb. Na žiadosť cestujúceho poskytne organizátor odôvodnenie výšky stornovacích poplatkov“.

⁶ Čl. 12 ods. 2 „Bez ohľadu na odsek 1 má cestujúci právo ukončiť zmluvu o balíku cestovných služieb pred začiatkom poskytovania balíka služieb bez zaplataenia akéhokoľvek stornovacieho poplatku v prípade, keď v mieste destinácie alebo v jeho bezprostrednej blízkosti nastanú neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti, ktoré významne ovplyvnia poskytovanie balíka služieb alebo ktoré významne ovplyvnia prepravu cestujúcich do destinácie. V prípade ukončenia zmluvy o balíku cestovných služieb podľa tohto odseku má cestujúci nárok na úplnú refundáciu všetkých platieb za balík služieb, ale nemá nárok na dodatočnú náhradu.“

zmierniť jej dopad na podnikanie cestovných kancelárií, stručne predostrieme tie ustanovenia zákona o zájazdoch, ktoré boli prijatou novelou zmenené.

2.1 ZMENA CENY ZÁJAZDU ZO STRANY CESTOVNEJ KANCELÁRIE

Cestovná kancelária nie je v tzv. bežnom režime oprávnená jednostranne meniť podmienky zájazdu, okrem prípadu, ak sa táto zmena týka ceny zájazdu podľa §19 ods. 1 zákona o zájazdoch, pričom musí platiť, že takáto možnosť zmeny ceny zájazdu bola v zmluve o zájazde vopred dohodnutá a nastala iba ako priamy dôsledok zmien, týkajúcich sa ceny prepravy cestujúcich vyplývajúcej zo zmien cien pohonných látok, alebo iných zdrojov energie, výšky daná alebo poplatkov cestovného ruchu, alebo výmenných kurzov mien týkajúcich sa zájazdu⁷. V prípade, ak je zvýšenie ceny viac ako 8%, je cestovná kancelária cestujúceho o takejto zmene bezodkladne informovať a informovať ho o tom, že má možnosť navrhovanú zmenu ceny prijať, alebo od zmluvy odstúpiť bez povinnosti zaplatiť odstupné. V takomto prípade je cestovná kancelária povinná cestujúcemu najneskôr do 14 dní odo dňa doručenia odstúpenia cestujúcemu vrátiť všetky platby, ktoré cestujúci uskutočnil.

2.2 ZMENA INÝCH PODMIENOK ZÁJAZDU ZO STRANY CESTOVNEJ KANCELÁRIE

Okrem zmeny ceny zájazdu podľa podmienok uvedených vyššie, má cestovná kancelária v bežnom režime pred začatím zájazdu právo jednostranne meniť podmienky zmluvy o zájazde iba v prípade, ak si cestovná kancelária toto právo vyhradila v zmluve o zájazde, zmena je zanedbateľná a cestovná kancelária informuje cestujúceho o zmene jednoznačným, zrozumiteľným a určitým spôsobom na trvanlivom nosiči. Čo je trvanlivý nosič definuje zákon o zájazdoch v §2 písm.g) ako prostriedok, ktorý umožňuje cestujúcemu alebo obchodníkovi uchovať jemu adresované informácie spôsobom umožňujúcim ich použitie v budúcnosti na čas, ktorý zodpovedá účelu týchto informácií, a ktorý umožňuje nezmenené reprodukovanie uložených informácií. Za trvanlivý nosič zákon o zájazdoch považuje najmä papier, e-mail, USB kľúč, CD, DVD, pamäťová karta alebo pevný disk počítača.

Podľa zákona o zájazdoch, ak je cestovná kancelária nútená⁸ pred začatím zájazdu podstatne zmeniť niektorý zo základných znakov služieb cestovného ruchu⁹, ktorými sa rozumejú napr. cieľové miesto alebo miesta, trasa cesty, termín začatia a skončenia zájazdu, dĺžka pobytu, alebo nemôže splniť osobitné požiadavky¹⁰, navrhne podľa §20 ods. 2 cestujúcemu zmenu o zájazde a súčasne ho podľa §20 ods. 2 bezodkladne informuje o navrhovaných zmenách a o ich vplyve na cenu zájazdu, práve cestujúceho navrhované zmeny v určenej primeranej lehote prijať alebo odstúpiť od zmluvy o zájazde bez zaplata odstupného, o skutočnosti, že ak cestujúci v primeranej lehote neprijme navrhované zmeny zmluvy o zájazde, zmluva o zájazde zanikne, a cene náhradného zájazdu, ak je takýto náhradný zájazd cestujúcemu ponúknutý. Cestujúci v tzv. bežnom režime nie je povinný prijať ponúknutý náhradný zájazd, v prípade, ak sa tak rozhodne a ponúknutý náhradný zájazd neprijme, je cestovná kancelária povinná bezodkladne, najneskôr však do 14 dní odo dňa vrátiť cestujúcemu všetky poskytnuté plnenia v prípade, ak cestujúci neprijal zmenu zmluvy o zájazde podľa §20 ods. 2 zákona o zájazdoch.

2.3 Odstúpenie od zmluvy o zájazde zo strany cestujúceho

Ako sme uviedli vyššie, Smernica o zájazdoch umožňuje cestujúcim ukončiť zmluvu o balíku cestovných služieb bez stornovacieho poplatku v prípade, ak poskytovanie balíka služieb výrazne ovplyvnia neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti, ktoré môžu zahŕňať napríklad aj významné riziká

⁷ §19 ods. 2 zákona o zájazdoch

⁸ §20 ods. 2 zákona o zájazdoch

⁹ §14 ods. 2 písm. a) zákona o zájazdoch

¹⁰ §16 ods. 4 písm. a) zákona o zájazdoch

pre ľudské zdravie, ako sú napríklad prepuknutie vážnej choroby v cestovnej destinácii, ktoré znemožňuje bezpečne cestovať do destinácie tak, ako bolo dohodnuté v zmluve o balíku cestovných služieb.¹¹ Uvedené ustanovenie sa transponovalo aj do zákona o zájazdoch, ktorý umožňuje v §21 ods. 2 odstúpiť cestujúcemu od zmluvy o zájazde bez zaplatenia odstupného kedykoľvek pred začatím zájazdu, ak v cieľovom mieste alebo v jeho bezprostrednej blízkosti nastanú neodvrátiteľné a mimoriadne okolnosti, ktoré významne ovplyvnia poskytovanie zájazdu alebo prepravu cestujúcich do cieľového miesta. Pri odstúpení od zmluvy o zájazde má cestujúci nárok na vrátenie všetkých platieb, ktoré za zájazd zaplatil.

3 NOVELA ZÁKONA O ZÁJAZDOCH V DÔSLEDKU PANDÉMIE COVID-19

Dňa 29.05.2020 nadobudol účinnosť z.č. 136/2020 Z.z., ktorým sa dopĺňa z.č. 170/2018 o zájazdoch, spojených službách cestovného ruchu, niektorých podmienkach podnikania v cestovnom ruchu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „novela zákona o zájazdoch“), ktorý reaguje na mimoriadnu situáciu v podnikaní cestovných kancelárií, ktorá vznikla v dôsledku pandémie Covid-19 a prináša zásadné zmeny v možnostiach zmluvných strán odstúpiť od zmluvy o zájazde.

Cieľom uvedenej novely bolo poskytnúť ochranu spotrebiteľom, ktorých zájazdy sa z dôvodu pandémie v najbližšom období nebudú môcť uskutočniť a na druhej strane stanoviť pravidlá pre ochranu cestovných kancelárií pri poskytovaní náhrad v dôsledku odstúpenia od zmluvy o zájazde zo strany cestujúcich.

Ako vyplýva z dôvodovej správy k novele zákona¹², cieľom návrhu zákona je v súvislosti s dynamickým šírením pandémie infekčného ochorenia COVID-19 reagovať na prijímanie prísnych reštrikčných bezpečnostných a zdravotných opatrení vo všetkých krajinách sveta spojených s obmedzeniami, respektíve zákazom vstupov do krajín, prechodom štátnych hraníc, funkčnosťou medzinárodného, ale aj vnútroštátneho leteckého, vlakového, autobusového a lodného spojenia.

Vzhľadom k tomu, že poskytovanie zájazdov a iných služieb cestovného ruchu cestujúcim je determinované mimoriadnymi okolnosťami, cestujúci nemali možnosť využiť zájazdy a cestovné kancelárie zájazdy služby len v obmedzenom režime. Novela zákona upravila možnosti cestovnej kancelárie odložiť poskytnutie zájazdu, možnosť určitých skupín cestujúcich odkladať zájazd odmietnuť a tiež následné usporiadanie vzťahov medzi cestovnou kanceláriou a cestujúcim.

3.1 ZMENA ZMLUVY O ZÁJAZDE ZO STRANY CESTOVNEJ KANCELÁRIE

Do vyššieuvedeného ustanovenia §20 ods. 2 a 3 vstúpila novela zákona ustanovením §33a ods. 1 podľa ktorého: *Ak v dôsledku mimoriadnej situácie z dôvodu ochorenia COVID-19 v Slovenskej republike alebo obdobnej situácie v cieľovom mieste alebo v ktoromkoľvek mieste trasy zájazdu nie je možné poskytnúť cestujúcemu základné znaky služieb cestovného ruchu podľa zmluvy o zájazde, je cestovná kancelária oprávnená cestujúcemu a) navrhnúť zmenu zmluvy o zájazde alebo b) zaslať oznámenie o náhradnom zájazde, ak cestujúci neprijme navrhnutú zmenu zmluvy o zájazde podľa písmena a).* Uvedené prechodné ustanovenie §33 ods. 1 pozmeňuje §20 ods. 3 zákona o zájazdoch v tom zmysle, že právo cestujúceho zaručené týmto ustanovením v podobe práva odstúpiť od zmluvy o zájazde bez zaplatenia odstupného je obmedzené a namiesto toho má cestovná kancelária možnosť ponúknuť cestujúcemu alternatívy k zájazdu. Prvou alternatívou, ktorá prichádza do úvahy je ponuka zmeny zájazdu a to v prípade, ak cestujúci má záujem o takúto zmenu zájazdu, v takom prípade, po dohode s cestujúcim dôjde k zmene zájazdu. Druhú z možností cestovnej kancelárie je zaslať oznámenie cestujúcemu o náhradnom zájazde, tzv. zaslanie voucheru.¹³ Táto možnosť je daná

¹¹ JURČOVÁ, M., MASLÁK, M., BORKOVIČOVÁ, V. Spotrebiteľské právo. 1. vydanie. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2021, s. 263

¹² Dostupné na internete: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=6707>

¹³ V tejto súvislosti vydala Komisia (EÚ) dňa 13.5.2020 Odporúčanie 2020/648 týkajúce sa poukazov ponúkaných pasažierom a cestujúcim ako alternatívnu náhradu za zrušené balíky cestovných služieb a dopravné služby v súvislosti s pandemiou COVID-19. Toto odporúčanie sa týka poukazov, ktoré

v prípade, ak cestujúci nesúhlasí so zmenou zájazdu. Touto skutočnosťou dochádza k podstatnej modifikácii ustanovenia §20 ods. 3 zákona o zájazdoch, nakoľko v prípade, ak by v bežnom režime zákazník so zmenou zmluvy nesúhlasil, má nárok na odstúpenie od zmluvy bez povinnosti zaplatiť odstupné a vrátenie všetkých poskytnutých plnení. Novela zákona o zájazdoch túto možnosť cestujúceho znemožňuje tým, že nedáva cestujúcemu možnosť výberu zmeny zájazdu a odstúpenia od zmluvy, ale v prípade, ak zmeny zmluvy neprijme, cestovná kancelária mu je povinná poslať oznámenie o náhradnom zájazde, tzv. voucher.

Stotožňujeme sa s názorom Jurčovej (2021)¹⁴, podľa ktorej uvedenou novelou zákona o zájazdoch sú dotknuté a pozmenené základné princípy zmluvy o zájazde minimálne v dvoch ohľadoch. Po prvé, zmluva neprijatím návrhu zmeny cestujúcim nezanikne, čo odvodzujeme z ďalšieho postupu, keď až neuzavretie dohody o náhradnom zájazde v lehote do 31. augusta 2021 navodzuje fikciu odstúpenia od zmluvy cestovnou kanceláriou. Po druhé, ak nedôjde k dohode o náhradnom zájazde v uvedenej lehote, cestovná kancelária je povinná vrátiť platby v lehote do 14. septembra 2021 (§33a ods. 9 zákona o zájazdoch). Uvedená modifikácia predmetnou novelou teda znamená oslabenie možnosti cestujúceho odstúpiť od zmluvy v prípade, jednostrannej zmeny podmienok zmluvy o zájazde v dôsledku mimoriadnej situácie z dôvodu ochorenia COVID-19 v Slovenskej republike alebo obdobnej situácie v cieľovom mieste alebo v ktoromkoľvek mieste trasy zájazdu bez toho, aby mal zákazník právo od takejto zmluvy odstúpiť.

3.2 Odstúpenie od zmluvy o zájazde zo strany cestujúceho

Ako sme už uviedli vyššie, novela zákona o zájazdoch pozmenila právo cestujúceho odstúpiť od zmluvy pred začatím zájazdu bez zaplata odstupného v zmysle §21 ods. 2 zákona o zájazdoch, ak v cieľovom mieste alebo v jeho bezprostrednej blízkosti nastanú neodvratiteľné a mimoriadne okolnosti, ktoré významne ovplyvnia poskytovanie zájazdu alebo prepravu cestujúcich do cieľového miesta. Novela zákona v tejto súvislosti odlišuje dve situácie, a to, ak došlo k odstúpeniu od zmluvy z uvedeného dôvodu v období od vyhlásenia mimoriadnej situácie do účinnosti novely zákona o zájazdoch a ak došlo k odstúpeniu od zmluvy v čase po nadobudnutí účinnosti novely zákona o zájazdoch. V prvom prípade, t.j. ak došlo k odstúpeniu od zmluvy o zájazde zo strany cestujúceho podľa §21 ods. 2 alebo ods. 3 zákona o zájazdoch v období od vyhlásenia mimoriadnej situácie (t.j. od 12.3.2020 do účinnosti tejto novely) a cestovná kancelária na základe odstúpenia od zmluvy nevrátila cestujúcemu všetky platby, ktoré na základe zmluvy o zájazde prijala, je cestovná kancelária oprávnená postupovať podľa §33 ods.1 novely zákona o zájazdoch. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ došlo k odstúpeniu od zmluvy o zájazde po vyhlásení mimoriadnej situácie do nadobudnutia účinnosti novely zákona o zájazdoch a zákazníkovi neboli vrátenie plnenia, ktoré poskytol cestovnej kancelárii, účinky odstúpenia od zmluvy nenastanú a cestovná kancelária je oprávnená cestujúcemu navrhnúť zmenu o zájazde a ak takýto návrh odmietne, zašle cestujúcemu oznámenie o náhradnom zájazde a súčasne je povinná sa dohodnúť s cestujúcim o náhradnom zájazde do 31. augusta 2021. V druhom prípade, t.j. ak došlo k odstúpeniu od zmluvy o zájazde zo strany cestujúceho po účinnosti novely zákona o zájazdoch, t.j. po 29.5.2020, treba s ohľadom na ustanovenie §33a ods. 12 novely zákona rozlišovať dve situácie. Prvá situácia nastáva v prípade, ak po účinnosti novely zákona, t.j. po 29.5.2020 v dôsledku neodvratiteľných a mimoriadnych okolností, ktoré významne ovplyvnia poskytovanie zájazdu alebo prepravu cestujúcich do cieľového miesta, nie je možné zájazd poskytnúť. V takom prípade platia ustanovenia §33a ods. 1 novely zákona o zájazdoch tak, ako sme ich uviedli vyššie. Druhá situácia nastáva v prípade, ktorú predpokladá ustanovenie §33a ods. 12, kedy mimoriadna situácia trvá, ale je možné poskytnúť plnenie, t.j. zájazd podľa zmluvy o zájazde, avšak aj napriek tomu cestujúci či už z obavy o svoje zdravie, alebo život, nesúhlasí s poskytnutím

dopravcovia alebo organizátori môžu pasažierom alebo cestujúcim navrhnúť ako alternatívu k finančnej náhrade, a ak to cestujúci dobrovoľne akceptujú, v prípade zrušenia od 1.3.2020. Poukazy by mali mať obdobie minimálnej platnosti 12 mesiacov, pričom dopravcovia a organizátori majú pasažierom a cestujúcim automaticky nahradiť sumu príslušného poukazu najneskôr 14 dní po skončení obdobia jeho platnosti, ak poukaz nebol využitý. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32020H0648>

¹⁴ JURČOVÁ, M., MASLÁK, M., BORKOVIČOVÁ, V. Spotrebiteľské právo. 1. vydanie. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2021, s. 263

zájazdu. V tzv. bežnom režime by v takomto prípade cestujúci pri odstúpení od zmluvy musel zaplatiť odstupné. Novela mu toto právo odstúpiť od zmluvy modifikuje na právo písomne informovať cestovnú kanceláriu o tom, že nesúhlasí s poskytnutím zájazdu a v takom prípade je cestovná kancelária oprávnená postupovať podľa už uvedeného ustanovenia §33 ods. 1 Novelu (t.j. právo ponúknuť zmenu zájazdu a v prípade, ak so zmenou zákazník nesúhlasí, povinnosť zaslať mu oznámenie o náhradnom zájazde a povinnosť dohodnúť sa na náhradnom zájazde do 31. augusta 2021. Z dôvodovej správy k tomuto ustanoveniu vyplýva, že sa týka prípadov, kedy je možno cestovať na zájazd, ale cestujúci majú zo subjektívnych dôvodov obavu o svoje zdravie, obavy z cestovania. V takomto prípade je zákazník podľa Novelu povinný o tejto skutočnosti informovať cestovnú kanceláriu najneskôr 30 dní pred začatím zájazdu (prvých 30 dní odo dňa účinnosti Novelu táto lehota bola skrátená na 15 dní pred začatím zájazdu).

3.3 FIKCIA ODSŤUPENIA OD ZMLUVY

Ako sme uviedli v texte tohto príspevku, v prípade ak dôjde zo strany cestovnej kancelárie k poskytnutiu oznámenia o náhradnom zájazde (tzv. voucher), je cestovná kancelária povinná dohodnúť sa s cestujúcim na poskytnutí náhradného zájazdu najneskôr do 31. augusta 2021. Novela súčasne zavádza v §33a ods. 9 tzv. fikcie odstúpenia od zmluvy zo strany cestovnej kancelárie. Podľa uvedeného ustanovenia, v prípade, ak sa cestovná kancelária s cestujúcim na poskytnutí náhradného zájazdu nedohodne do 31. augusta 2021, platí, že odstúpila od zmluvy o zájazde a je povinná cestujúcemu vrátiť všetky platby, ktoré prijala na základe zmluvy o zájazde, a to bezodkladne, najneskôr však do 14. septembra 2021. Z uvedeného ustanovenia zároveň vyplýva, že neprijatie návrhu na zmeny zájazdu v dôsledku okolností podľa §33 ods. 1 novelu zákona o zájazdoch nespôsobuje zánik zmluvy, ale predlžuje zmluvnú viazanosť cestujúceho a doby splatnosti na vrátenie ceny zájazdu.

3.4 VYBRANÉ KATEGÓRIE CESTUJÚCICH, NA KTORÉ SA NOVELA ZÁKONA NEVZŤAHUJE

Poslednou zmenou, na ktorú by sme radi upozorniť v súvislosti s prijatou Novelou je ustanovenie výnimiek v kategórii cestujúcich, na ktoré sa predmetná Novela nevzťahuje a ktorých právo odmietnuť náhradný zájazd (voucher) v lehote do 14 dní odo dňa doručenia oznámenia o náhradnom zájazde zo strany cestovnej kancelárie, zostáva zachované. Tieto kategórie cestujúcich v prípade odmietnutia zájazdu a odstúpenia od zmluvy majú právo na vrátenie plnenia, ktoré poskytli cestovnej kancelárii bez povinnosti zaplatiť odstupné.

Určenie výnimiek sa týka tých cestujúcich, ktorí uzatvorili zmluvu o zájazde a tomuto režimu podlieha celá zmluva o zájazde. Súčasne ide o kategórie cestujúcich, ktorých ekonomická situácia sa zmenila v dôsledku mimoriadnej situácie, ide o osoby, ktoré v rozhodnom období prišli o zamestnanie a je predpoklad, že tak došlo v dôsledku pandémie Covid-19, ďalej samostatne zárobkovo činné osoby alebo jednoosobové spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré sú poberateľom špeciálneho finančného príspevku. Ďalšia výnimka sa týka osamelých rodičov, ktorí sú poberateľmi pandemického ošetrového. Z dôvodu mimoriadnej situácie sú zatvorené škôlky, školy a rodičia sú veľakrát nútení zostať doma s deťmi. Poslednou výnimkou nie je osoba, ktorej ekonomická situácia sa zmenila, ale ide o tehotné ženy, ktoré nebudú môcť cestovať flexibilne kedykoľvek v čase do 31. 8. 2021, a to z objektívnych príčin.

Vyvstáva otázka, na základe akých kritérií došlo k určeniu uvedených kategórií a či vo vzťahu k ostatným cestujúcim nedochádza k porušeniu princípu rovnakého zaobchádzania pri poskytovaní služieb.

4 ZÁVER

Na základe predloženej analýzy Novelu zákona o zájazdoch, ktorá bola prijatá v dôsledku pandémie Covid-19, sme poukázali na zmeny, ktoré táto novela priniesla v zmluvných vzťahoch medzi cestujúcim a cestovnou kanceláriou, vyplývajúcich zo zmluvy o zájazde. Ako z predloženej analýzy vyplýva, Novela poskytuje cestovným kanceláriám ochranu pred odstúpením od zmluvy o zájazde zo strany cestujúceho v prípade, ak v dôsledku mimoriadnej situácie nie je možnosť poskytnúť zájazd za podmienok, dohodnutých v zmluve o zájazde. Súčasne Novela dočasne obmedzuje cestujúcim ich právo odstúpiť od zmluvy, ktoré im zákon v tzv. bežnom režime priznáva. Uvedený príklad je dôkazom, že aj v spotrebiteľskom vzťahu štát v prípade mimoriadnych okolností môže poskytnúť ochranu tzv. silnejšej zmluvnej strane, ktorou cestovná kancelária vo vzťahu k cestujúcemu, bezpochyby je.

Použitá literatúra:

FEKETE, I.: Občiansky zákonník: Veľký komentár: 1. zväzok: Všeobecná časť: (§ 1 až § 122). 2. vyd. Bratislava: EUKÓDEX, s. r. o., 2014. 817 s. ISBN 978-80-8155-039-3.
JURČOVÁ, M., DOBROVODSKÝ, R., NEVOLNÁ, Z., OLŠOVSKÁ, A. Právo cestovného ruchu. Bratislava: C.H. Beck, 2014, s.360. ISBN 978-80-89603-27-5.
JURČOVÁ, M., MASLÁK, M., BORKOVIČOVÁ, V. Spotrebiteľské právo. 1. vydanie. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2021, s. 386. ISBN 978-80-7598-987-1.
KRAJČO, J.: Občiansky zákonník pre prax (komentár). Judikatúra NS SR, NS ČR, ESD, ESLP. Bratislava: Eurounion. 2015. ISBN 978-80-89374-32-8.
ŠTEVČEK, M., DULÁK, A., BAJÁNKOVÁ, J., FEČÍK, M., SEDLAČKO, F., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Občiansky zákonník II. §451 – 880. Komentár. Praha: C.H.Beck, 2015. s. 1580s. ISBN 978-80-7400-597-8. VOJČÍK, Peter. Občianske právo hmotné. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, s. 637. ISBN 978-80-7380-402-2.

Internetové zdroje:

Odporúčanie Komisie zo dňa Komisia (EÚ) dňa 13.5.2020 č. 2020/648 týkajúce sa poukazov ponúkaných pasažierom a cestujúcim ako alternatívnu náhradu za zrušené balíky cestovných služieb a dopravné služby v súvislosti s pandemiou COVID-19. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=CELEX%3A32020H0648>

Zákon č. 136/2020 Z.z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 170/2018 Z. z. o zájazdoch, spojených službách cestovného ruchu, niektorých podmienkach podnikania v cestovnom ruchu a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 119/2019 Z. z. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2018/170/20200721>

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2015/2302 o balíkoch cestovných služieb a spojených cestovných službách. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L2302&from=SK>

Smernica Rady 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Dostupné na internete: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015L2302&from=SK>

Kontaktné údaje:

JUDr. Ing. Karin Raková, PhD., MBA.
Univerzita Komenského v Bratislave
Právnická fakulta
Šafárikovo nám. 6
810 00 Bratislava
Slovenská republika

PRÁVNICKÁ FAKULTA
Univerzita Komenského
v Bratislave